

ชื่อเรื่อง	โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน
ผู้วิจัย	นายบัณฑิต หอมเกษ
หน่วยงาน	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ปีที่ทำวิจัยเสร็จ	2565

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความท้าทายในการรับรอง สนับสนุน และคุ้มครองการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และจัดทำข้อเสนอแนะในการรับรอง สนับสนุน และคุ้มครองการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยพบว่า การคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยยังเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ อาทิ การลอบสังหาร การบังคับสูญหาย การทำร้ายร่างกาย การคุกคามด้วยกฎหมาย การโจมตีลดทอนความชอบธรรม การสอดแนมทางดิจิทัล เป็นต้น และประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเป็นการเฉพาะ แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองสิทธิและเสรีภาพไว้บางประการ แต่ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการนำมาใช้เพื่อการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กลับกันประเทศไทยมีกฎหมายที่สร้างสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัยและเอื้ออำนวยต่อการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการคุกคามและดำเนินคดีต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน อาทิ พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งกฎหมายเหล่านี้ มักมีเนื้อหาที่คลุมเครือ และเอื้อให้เกิดการจำกัดสิทธิมนุษยชน ส่วนกลไกการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยพบว่า ยังขาดกลไกเฝ้าระวังและการเตือนล่วงหน้า (early warning mechanisms) เกี่ยวกับความเสี่ยงและการคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ขาดกลไกการตอบสนองเร่งด่วน มาตรการคุ้มครองยังไม่ครอบคลุมและเพียงพอ ส่วนการเยียวยา แม้จะมีกฎหมายที่กำหนดให้รัฐต้องเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่การเยียวยาดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมและเพียงพอที่จะทำให้ผู้ถูกละเมิดสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิมได้ และไม่ครอบคลุมการเยียวยาจากการคุกคามรูปแบบอื่น นอกจากนี้ การไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดหรือกระทำผิดมาลงโทษได้ ถือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงการเยียวยาของผู้เสียหายและครอบครัว

งานวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากลไกการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ตั้งแต่การกำหนดนิยามของ “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ที่กว้าง การรับรองสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนตาม

ปฏิญญานักปกป้องสิทธิมนุษยชนให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย การรับรองพันธกรณีหรือความรับผิดชอบของรัฐ ควรรับรองในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเกี่ยวกับพันธกรณีของรัฐในการเคารพ ส่งเสริม ค้ำครอง และเติมเต็มสิทธิของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงเสนอให้มีการเสนอแนะจัดตั้งหน่วยงานระดับชาติเพื่อการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยมีหลักประกันการทำงานที่เป็นอิสระและคล่องตัว เพื่อทำหน้าที่ป้องกันการคุกคามและคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และการสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่องานปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการจัดตั้งระบบป้องกัน ได้แก่ ระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือนล่วงหน้า การจัดตั้งระบบการรับเรื่อง ประเมินความเสี่ยง และตอบสนองทั้งแบบปกติและกรณีเร่งด่วน การต่อสู้กับการลอบย่นพลพันผิด รวมถึงการติดตามการสอบสวนและดำเนินคดีกรณีการละเมิดหรือคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน เป็นต้น รวมถึงมีข้อเสนอแนะให้ภาคธุรกิจควรพิจารณานำหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน: แนวทางว่าด้วยการประกันการเคารพต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (The Guiding Principles on Business and Human Rights: guidance on ensuring respect for human rights defenders) มาเป็นกรอบในการดำเนินงานของตน

คำสำคัญ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน, กลไกคุ้มครอง, สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้ออำนวย, เสรีภาพในการแสดงออก, การป้องกันคดีปิดปาก

Research Title The Research Project to develop recommendations on the promotion and protection of human rights defenders

Researcher Mr. Bandit Homket

Institute Office of the National Human Rights Commission of Thailand

Year 2022

Abstract

This research project aimed to study the problems, obstacles, and challenges related to certifying, supporting, and protecting the work of human rights defenders in Thailand. and to make recommendations for certifying, supporting, and protecting the work of human rights defenders. The research employs qualitative research methods, including document study, in-depth interviews, and focus group meetings.

The research findings revealed that harassment against human rights defenders in Thailand manifests in various forms, including assassinations, enforced disappearances, physical harm, Judicial harassment, delegitimization, digital surveillance, and more. Notably, Thailand lacks specific legislation designed to protect human rights defenders. Although the 2017 Constitution of the Kingdom of Thailand guarantees certain rights and freedoms, its practical application for protecting human rights defenders remains unclear. Instead, Thailand's existing laws create an unsafe environment for the work of human rights defenders, often being used to threaten and prosecute them. These include the Public Assembly Act of 2015 and the Computer Crimes Act of 2007, which frequently contain vague provisions facilitating the restriction of human rights. In terms of protection mechanisms for human rights defenders in Thailand, the research identified a lack of monitoring and early warning systems for risks and threats. There is also a deficiency in urgent response mechanisms, and the existing protection measures are insufficient and incomplete. While there are laws mandating compensation for those whose human rights have been violated, such remedies are not comprehensive. and perpetrators of violations often go unpunished, posing a significant obstacle to victims and their families in accessing compensation.

As a result, the research offers recommendations for the development of a mechanism to protect human rights defenders in Thailand. It advocates for the guarantee of the state's obligation to respect, promote, protect, and fulfill the rights of human rights defenders through the constitution and law. Additionally, it suggests the establishment of a national agency for the protection of human rights defenders to ensure independent and flexible work and to prevent harassment. The creation of a protection system, including surveillance and an early warning system, is proposed to assess and respond to both normal and urgent cases. The fight against impunity is also emphasized, including following up on investigations and prosecuting cases of violations or harassment of human rights defenders. The research also recommends that businesses consider adopting the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights as a framework for their work.

Keywords: Human rights defenders, protection mechanisms, safe and enabling environment, freedom of expression, Judicial harassment.